

כנס עמותת סיכוי לסיכום שלוש שנות מעקב אחר המלצות ועדת אור

סגירת פערים – מדדים לביצוע

יום שלישי 5.6.2007 מלון גולדן קראון – נצרת

הכנס לסיכום שלוש שנות מעקב אחר המלצות ועדת אור הינו מפגש נדיר בין השלטון המרכזי, השלטון המקומי והחברה האזרחית ומהווה חלק ממעקב גלוי ופומבי שמובילה עמותת סיכוי אחר מדיניות הממשלה בהקצאת משאבים שוויונית לאוכלוסייה הערבית. הכנס הינו כנס המשך לועידת נצרת, ספטמבר 2006, בו הפגישה עמותת סיכוי את בכירי הממשל בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה מר רענן דינור עם ראשי הרשויות הערביות. באותה ועידה, חודש לאחר המלחמה, הציג מנכ"ל רוה"מ את תוכניות הממשלה לשיקום ופיתוח הצפון והתחייב לדאוג להקצאה שוויונית לערבים בגליל. הצהרה זו היתה ראשונה מסוגה והיסטורית בכל הנוגע למדיניות הממשלה, משום שלאשונה הקו המנחה של המדיניות המוצהרת היה שוויון. כבר אז, הבטיח מר רענן דינור על פי בקשתו של עו"ד עלי חיידר, מנכ"ל שותף עמותת סיכוי, לבוא שוב ולדווח באותו פורום של ראשי רשויות ובפני המנהיגות ונציגות הציבור הערבי על ההתקדמות בביצוע התוכנית. הנוכחות בכנס היתה מרשימה, כ 200 אנשי ממשל, שגרירים, ראשי רשויות, אנשי רוח ותקשורת, חברי עמותות וארגונים, ידידי עמותת סיכוי ומכובדים רבים נטלו חלק פעיל בכנס ותרמו רבות לשיח הענייני.

מטרות הכנס:

- הבטחת המשך יישום המלצות ועדת אור למחיקת כתם ההפליה נגד האזרחים הערבים.
- הצגת מדד השוויון ועידוד השימוש בו ככלי למעקב אחר סגירת הפערים.
- הבטחת חלוקה הוגנת ושוויונית של משאבי המדינה שמחולקים בעקבות המלחמה.
- הצגת תוכניות הממשלה להקצאה שוויונית לאזרחים הערבים וסגירת הפערים.
- הנגשת המשאבים המיוחדים לרשויות המקומיות הערביות ולציבור הערבי.
- קיום קשר בלתי אמצעי בין הבכירים במשרדים הממשלתיים לראשי הרשויות המקומיות הערביות.
- הצגת הדרישות והצרכים של הרשויות הערביות, איתור דרכים להיענות להם וזירוז הטיפול בצרכים ודרישות אלה.

התנהלות הכנס

עו"ד עלי חיידר, מנכ"ל שותף, עמותת סיכוי, פתח את הכנס בברכה לכל הנוכחים והסביר שהמלצות ועדת אור היו כלליות מדי ובלי הוראות פעולה מפורשות, ולכן יזמה עמותת סיכוי תכנית למעקב פעיל אחר מידת יישום ההמלצות המערכתיות של הועדה. בשלוש השנים האחרונות פעלה העמותה באמצעות מנהלי פרויקט המעקב אחר המלצות ועדת אור לקידום שוויון תוך כדי פעולה במשרדי הממשלה השונים.

שר הרווחה, יצחק הרצוג, הצטרף למברכים והדגיש את חשיבות יישום המלצות ועדת אור במלואן. השר הרצוג שיבח את עמותת סיכוי ואת מדד השוויון ככלי אמיתי לסגירת הפערים.

הכנס התחלק לשלושה מושבים :

- במושב הראשון הציג מנכ"ל משרד רוה"מ, שהוא למעשה ראש זרועות הביצוע והתווית המדיניות של הממשלה, נתוני אמת על הקצאות הממשלה בשנת 2007 לגליל. הציג את תכנית הממשלה לאוכלוסיה הערבית לשלוש השנים הבאות, והדגיש את חשיבות הנושא הכלכלי כמנוף מרכזי להשגת היעדים הממשלתיים בהקשר של הציבור הערבי וסגירת הפערים. שאוקי חיטיב, יו"ר ועדת המעקב וועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות, הגיב לדברי המנכ"ל ואמר שיש כאן התחלתה של עשייה, אולם יש לקיים את ההבטחות ועל ראש הממשלה להוביל תוכנית מקיפה לסגירת הפערים, ורק אז יש סיכוי שנראה עתיד אחר, עתיד טוב יותר.
- במושב השני הוצג מדד השוויון בין האזרחים הערבים והיהודים של עמותת סיכוי ככלי חד ואמין לאמידת הפערים בין שתי האוכלוסיות ולמעקב אחר מדיניות הממשלה לסגירת פערים. הוצגו נתוני מרכז מוסאוא לגבי הפערים תוך התייחסות להתחייבויות הממשלה ולמדד שהוצג. ורונית הד משתי"ל הציגה מודל למעורבות החברה האזרחית מקומה ותפקידה בצמצום פערים בתחום חברתי- כלכלי.
- במושב השלישי הוצגו מודלים של שיתוף פעולה בין רשויות יהודיות וערביות שכנות.

תובנת הכנס :

ממשלות ישראל כשלו בהנהגת שוויון בין האזרחים הערבים והיהודים במדינה, על אף המלצות ועדת אור כתם ההפליה טרם נמחק. לאחר שלוש שנים של מעקב ולחץ של עמותת סיכוי על גורמי הממשל ישנה התקדמות ממשית. לראשונה הממשלה מדברת במונחים של הקצאה שוויונית וסגירת פערים. אולם, אין די בתוכניות והבטחות גרידא, יש צורך בשיתוף פעולה בין השלטון המרכזי לבין השלטון המקומי והחברה האזרחית, כדי להוביל תוכנית מקיפה ממעלה ראשונה שתשתף את הציבור הערבי ונציגיו ותתן מענה לצרכיהם האמיתיים.

בעקבות הכנס

כנס זו ביסס עוד את יחסינו עם הממשל כגורם רציני וקפדן העוקב אחר ביצוע המדיניות. מנהלי המחלקה למדיניות שוויונית של עמותת סיכוי (רחלה ינאי, ד"ר גיבוראן גיבוראן) יניחו בימים הקרובים על שולחנות משרדי הממשלה ניירות מדיניות עם יעדים אופרטיביים והמלצות לסגירת הפערים. כמו-כן, המחלקה למדיניות שוויונית מכינה כעת תכנית למיפוי החסמים והפרוצדורות המפלים במשרדי הממשלה בדרך להקצאות שוויוניות. זאת תוך שיתוף פעולה עם האקדמיה ועם גורמים בתוך משרד רוה"מ.

בעקבות הכנס יתקיימו מפגשי עבודה בין פקידי הממשלה הבכירים לבין נציגות בכירה של ראשי הרשויות הערביות, המפגש הראשון יתקיים לקראת סוף 2007. במפגש זה יסקרו פעולות הממשלה במשך שנת 2007 ויועלו הקווים המנחים לשנת 2008. עם זאת ישנה חשיבות רבה להמשך פעולות מעקב של החברה האזרחית והציבור הערבי אחר פעולות הממשלה. יש להדגיש כי לא כל שדרות הממשל תומכות באופן מעשי בשוויון ולכן, עוד קשה וארוכה הדרך לפנינו עד שנצליח להגיע אל כל פקיד ואל כל תכנית ממשלתית ולשכנעם לנקוט מדיניות שוויונית.

סיקור תקשורתי

הכנס זכה לסיקור תקשורתי רחב בשפה העברית והערבית, באמצעי התקשורת האלקטרונית והכתובה: ערוץ 1, ערוץ הטלוויזיה הישראלית בערבית, ערוץ "הוט" בערבית ובעברית, קול ישראל בערבית, קול השלום, גלי צה"ל, רשת ב, הארץ, YNET, NRG, אל-אתיחד, כל אלערב, פאנורמה, חדית' אלנאס, אלבידר, רדיו אלשמס ואמצעי תקשורת אחרים. ההתעניינות התקשורתית הרבה בכנס מהווה הזדמנות עבור עמותת סיכוי והאג'נדה שלה להיות על סדר היום הציבורי. יש לציין כי בשנים האחרונות עמותת סיכוי פעילה מאד גם ביצירת זרם מודעות בקרב יהדות העולם לסוגיית ההפליה בישראל.

להלן תקציר התנהלות הכנס:

ברכות ומושב פתיחה

עו"ד עלי חיידר, מנכ"ל שותף עמותת סיכוי, פתח את הכנס בברכות והמשיך:

"באוקטובר 2000 נהרגו 13 אזרחים ערבים בידי שוטרים. בספטמבר שנת 2004 אימצה ממשלת ישראל את מסקנות ועדת החקירה הממלכתית בראשות השופט אור והתחייבה "למחוק את כתם האפליה" נגד האזרחים הערבים. המלצות ועדת אור היו בשלוש רמות: להמשיך את החקירה ולמצוא את האנשים האחראים להרג 13 אזרחים ערבים, ועל אף חלוף 7 שנים טרם הוגשו כתבי אישום נגד אלה שהרגו, המלצות אישיות נגד בכירים והמלצות מערכתיות. במקום ליישם את המלצות ועדת אור, לצערנו, הממשלה מינתה אז ועדה שחלק גדול מהחבריה כדוגמת

ליברמן ואפי איתם, הם בעלי דעות מאוד גזעניות, ולא מאמינים בדו קיום ושוויון בין יהודים וערבים. ולכן, עמותת סיכוי יזמה תכנית למעקב אחר יישום ההמלצות המערכתיות של ועדת אור, ובמשך שלוש שנים פעלנו בתוך משרדי הממשלה, הגשנו ניירות מדיניות והפעלנו לחץ על הממשלה ליישמן. תוך כדי העבודה התעורר צורך בפיתוח מדד כמותי אשר יציג באופן שיטתי תמונת מצב מקיפה בין האזרחים הערבים והיהודים בתחומי החיים המרכזיים, במשך יותר משנה עמלנו על פיתוח מדד השוויון שהוא כלי חד ואמין לאמידת הפערים ולמעקב אחר סגירתם. אנו משוכנעים שהמבחן האמיתי של קיום שוויון הוא מבחן המעשים והתוצאות ולכן הזמנו כאן את בכירי הממשל בכדי לשמוע על ההתקדמות בשטח, על תוכניות עתידיות וביצוע הבטחות קודמות.

שר הרווחה יצחק הרצוג:

"כמי שמלווה את הנושא הזה מקרוב הרבה מאוד שנים, והיה מעורב בכינונה של ועדת אור ובאמת מסכים להמלצותיה במלואן, אני חושב שיש חובה אמיתית ליישמן. וכמי שהיה פעם חבר הנהלה של סיכוי, אני חושב שהארגון עושה עבודה יוצאת מגדר הרגיל, כי הוא נותן לנו כלי. מדד השוויון הוא כלי אמיתי שמאפשר לנו להסתכל בתמונת מראה מלאה שלנו כלפי עצמנו וכלפי ההתייחסות שלנו למגזר הלא-

יהודי בישראל ונותן לנו יכולת לבסס את זה לעבודת מטה, לצימצום וסגירת פערים. לפי מדד השוויון של עמותת סיכוי ההוצאה הממשלתית על רווחה לנפש בקרב יהודים עומדת על 378 ש"ח לעומת 246 ש"ח במגזר הלא-יהודי. הכנסתן החודשית של למעלה ממחצית המשפחות הערביות אינה מספיקה לפרנסתן. שני שליש מהילדים הערבים נמצאים מתחת לקו העוני לפני תשלומי העברה ומיסים ישירים. שיעור הילדים הערבים העניים גבוה פי 2.2 משיעור היהודים העניים ועומד על 65% לעומת 30%. ואחרי תשלומי ההעברה שיעור המשפחות הערביות גבוה פי שלוש משיעור המשפחות היהודיות שנמצאות מתחת לקו העוני.

אנחנו צריכים למצוא כלים אמיתיים, מה שנקרא חכות ולא דגים, כדי לאפשר מקורות הכנסה עצמאיים נוספים למשפחות. לכן, המפתח הוא בשני דברים: ראשון, העלאת רמת השכר וקידום תעסוקת הגברים בענפים שהם מכניסים יותר. שנית, פתיחת מסלולים משמעותיים לתעסוקת נשים. דהיינו, מיגוון הכנסות נוסף למשפחות במיגזר הלא-יהודי.

אלכס מאיר, נציגת האיחוד האורופאי, בירכה ודיברה על חשיבות פרויקט מעקב אור המביא יחד את החברה האזרחית, הרשויות המקומיות, והממשלה להתמודדות אמיתית ורצינית עם הבעיה של אי-שוויון.

מושב ראשון

יו"ר: ד"ר אלון ליאל, לשעבר מנכ"ל משרד החוץ, חבר הוועד המנהל, עמותת סיכוי

ראמז ג'ראיסי, ראש העיר נצרת

רענן דינור, מנכ"ל משרד ראש ממשלה

שאוקי ח'טיב, יו"ר ועדת המעקב וועד ראשי הרשויות המקומיות הערביות

שולי דיכטר, מנכ"ל שותף, עמותת סיכוי

ראש העיר המארחת, מר ראמז ג'ראיסי בירך את המשתתפים והדגיש שהמציאות בישראל היא מציאות שבבסיסה קיימת אפליה על בסיס לאומי, ובכדי לטפל בה צריך תוכנית שהציבור הערבי יהיה שותף בהתווייתה, תוכנית שתגדיר את הפערים בתחומים השונים ותקבע לוחות זמנים ותקציבים ליישומה.

מנכ"ל משרד ראש הממשלה, מר רענן דינור ביקש לפתוח את דבריו בציטוטים מפיו של ראש הממשלה: "ברשותכם אני רוצה להתחיל במספר ציטוטים מדברי ראש הממשלה, מכנס שקיימנו ב-10 למאי במכון לדמוקרטיה בירושלים: קודם כל הוא אמר שבפועל יש אפליה, אם בזדון ואם לא. במבחן התוצאה יש אפליה. ראש הממשלה הדגיש שהוא כמובן אינו רואה בערביי ישראל איום אסטרטגי, לא בהיבט כזה ולא בהיבט אחר. ראש הממשלה ציין שבעיניו אי יישום המלצות ועדת אור הוא החמצה וצריך לפעול בדרך הטובה ביותר בשנים שיבואו ליישומן. ראש הממשלה ביקש להבנות תהליך שיוביל למקום אחר והדגיש שוב את המחוייבות לשוויון בהקצאת המשאבים".

לאחר מכן הציג מר רענן דינור מצגת אודות הביצוע של התכנית לחיזוק הצפון ועל חלקו של מגזר המיעוטים בה: "כפי שאמנם עידכנתי בכנס הקודם, ב-20 לאוגוסט הממשלה קיבלה החלטה על תוכנית לאומית לחיזוק חיפה והצפון, בהיקף כולל של כ-3 מיליארד שקל. התוכנית, כך הוחלט באותה החלטת ממשלה, תעמיד לרשות המיגזר הערבי משאבים באופן שיוויוני, כך ששליש מהתוכנית יוקדש למיגזר הערבי, שליש למיגזר היהודי ושליש לתשתיות-על. חלקו של מגזר המיעוטים בתכנית הוא 968 מליון. יש סכום של 710 מליון שקלים שעדיין נמצא או בסטטוס שטרם חולק, או בסטטוס של תשתיות-על. במעוף הציפור אני אתן לכם איזשהם נתונים על המשרדים השונים; במשרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, חלקו של המגזר הוא 133 מליון, כאשר

במונחים של ביצוע מסך כל ההקצאה למגזר, אנחנו עם 15.8% ביצוע, משרד החינוך עם שיעור ביצוע של כ- 91% ממאה שבעים ואחד מליון. משרד הבינוי והשיכון עם 33% ביצוע, רווחה עם 66% ביצוע, פנים עם 29% ביצוע, במשרד התשתיות אנחנו הולכים על תוכנית מאוד רחבה של קווי ביוב בהיקף של 440 מליון שקלים. התוכנית נמצאת בשלבי התנעה, היא עדיין לא בוצעה. סך הכל תוכנית הצפון מתקדמת במשרדים השונים בעוצמות שונות. אני יכול לומר שככלל המשרדים החברתיים נמצאים עם אחוזי ביצוע יותר טובים מאשר המשרדים התשתיתיים, הסיבה העיקרית לכך נובעת מהעובדה שמשרדי התשתית נדרשים למלא מכרז. יש תקציב תשתיתי גדול בתוכנית הזו ואני מעריך שבחודשים הקרובים יבשילו כמה תהליכים בתחומי התשתית, כך שגם משרדי התשתית יהיו עם שיעורי ביצוע גבוהים יותר".

לגבי ההמשך, מר רענן דינור דיבר על התכנית ל- 3 השנים 2008, 2009 ו- 2010 אשר יש רצון וכוונה לא לבנות אותה רק מלמעלה ללמטה אלא בשיתוף פעולה עם המיעוט הערבי כדי למצוא את הדרכים הנכונות והמנופים הנכונים לביצועה.

מנכ"ל משרד ראש הממשלה עידכן בקצרה לגבי נושאים שונים מהם :

- דו"ח שמידט: זהו שם קוד לטיפול לילדים ונוער בסיכון. יש לקחת בחשבון ש- 28% מהילדים והנוער במגזר הערבי יקבלו מענה באמצעות אותה תוכנית לילדים ונוער בסיכון עליה הכריז ראש הממשלה בהיקף של 200 מיליון שקל לשנה.
- PRIVATE EQUITY: לאחר שזיהו בממשלה את חולשתו של הציבור הערבי בהעמדת הון עצמי מצד אחד ונסיון תעשייתי מצד שני הוחלט על העמדת קרן בגובה 20 מיליון דולר שהיא נדרשת לעוד 20 מיליון דולר למשקיעים פרטיים ויחד עם הבנקים זה יגיע ל- 80 מיליון ו- 160 מיליון דולר, בתקווה שזה יתן את התפוקה הנכונה ביכולת הממשלה להבטיח יותר יזמויות תעשייתיות מכל התחומים במגזר המיעוטים.
- מדינה אחת-כלכלה אחת: במשרד ראש הממשלה רואים בנושא הכלכלי מנוף מרכזי להשגת היעדים הממשלתיים בהקשר של הציבור הערבי. יש לראות בדאגה רבה את חלקו של מגזר המיעוטים בנתוני הצמיחה או בנתוני ההכנסה לנפש, התרומה של המיגזר הערבי לתוצר היא 7% בלבד, בעוד חלקו באוכלוסיה 20%. סך הכל בישראל יש 2.6 מיליון מועסקים וחלקם של המועסקים מהמגזר הערבי הוא 11%. חשוב מאוד ליצור מודלים של שוויון בהקצאת המשאבים. חשוב יותר ליצור מודלים של שוויון בחלוקת העושר.

בסוף דבריו, מר רענן דינור הצביע על החשיבות שמייחס ראש הממשלה להקצאה שיוונית לאוכלוסיה הערבית, על דרישתו להקמת מנגנון שיבטיח שבכל החלטת ממשלה תעלה השאלה מה חלקו של מגזר המיעוטים ועל חלקו המרכזי של מגזר זה בתוכנית החברתית הכוללת. מנכ"ל משרד ראש הממשלה שב והבטיח בפני עמותת סיכוי לבוא בסוף השנה ולדווח על המשך ביצוע התוכניות.

יו"ר המושב, ד"ר אלון ליאל: "אני רוצה להגיד לך רענן דבר אחד: מבחינתך ביצוע, זה שהשר מודיע לך שהוא הוציא את הכסף. פה זה לא מעניין את האנשים. ביצוע זה כשהפער מצטמצם. הביצוע צריך להעשות בשטח, כשהוא מצמצם את הפערים".

יו"ר ועדת המעקב, **שאוקי ח'טיב** הביע בהתחלת דבריו אכזבה גדולה מהיחס של ממשלת ישראל לדו"ח ועדת אור, שבמקום לאמץ את המלצות ועדת החקירה הממלכתית, היא הקימה ועדת בדיקה פוליטית עם מנדט רחב כדי למסמס או לחסל את הדו"ח.

בתגובה לדברי רענן דינור, מר שאוקי אמר שהנוסחה מדינה אחת – כלכלה אחת מקובלת עליו בתנאי שתהיה התערבות ממשלתית להשגת היעדים. מר שאוקי תבע תרבות של קיום הסכמים, שהרי, ועל אף האבטחות, חוסר מעש בשטח רק מעלה את רמת האכזבות. והמשיך: "רענן, יש לי את ההרגשה שאני רוצה להתחיל להאמין לך. אז אני מצפה ממך, אדוני המנכ"ל, ומראש הממשלה, שתובילו תוכנית לאומית רצינית בכל המערך של המלצותיה של ועדת אור. אני מאמין שיש אפשרות ויש סיכוי שנראה עתיד אחר, בו הערבים יהיו שווים בין שווים בכל מישורי החיים במדינת ישראל".

שולי דיכטר, מנכ"ל שותף עמותת סיכוי חתם את המושב בתודה למנכ"ל משרד ראש הממשלה, רענן דינור, על היושר, על הענווה של לבוא ולדווח על הביצוע, דיווח אמת גם כשזה אינו מחמיא.

מושב שני

יו"ר: **עאידה תומא-סלימאן**

אורי גופר, רכז פרויקט מדד השוויון בעמותת סיכוי

אמין פארס, מנהל היחידה הכלכלית-חברתית במרכז מוסאוא

רונית הד, מנהלת תחום צדק חברתי וכללי בשתי"ל

במושב השני הוצג מדד השוויון, כלי מרכזי לניטור פעולות הממשלה שפותח על ידי עמותת סיכוי (את מדד השוויון ניתן למצוא באתר עמותת סיכוי) לבדיקת הפערים בין האוכלוסייה היהודית והערבית במדינת ישראל. **אורי גופר** הציג את הרעיון שעומד מאחורי המדד, תהליך בנייתו ועיקר תוצאותיו.

בהמשך להצגת המדד הציג **אמין פארס** את הנתונים של מוסאוא לגבי הפערים תוך התייחסות להתחייבויות הממשלה ולמדד שהוצג.

לטענתו, המצב היום דומה למצב לפני שלוש שנים ואף הולך ומחמיר. ההשקעה שהממשלה מתחייבת להשקיע בכדי לשנות אותו לא מספיקה. אופן הקצאת הכספים, אם הם כבר ניתנים, שגוי ולא מתאים לאוכלוסייה הערבית ונעשה בצורה לא יעילה, כזאת שלא משנה את תמונת

המצב. תוכנית לאומית להטבת המצב, צריכה להתייחס לצרכים האמיתיים של האוכלוסייה הערבית ובשיתופה, ולעשות את זה לפי סולם עדיפויות ולוח זמנים ברור, אחרת כל ההבטחות יישארו בגדר מס שפתיים.

רונית הד משתי"ל התיחסה למקומה ותפקידה של החברה האזרחית לצמצום פערים בתחום החברתי- כלכלי. לטענתה, כדי להביא באמת לתיקון ולצמצום פערים בתחום החברתי-כלכלי, חייב להיות שיתוף פעולה הדוק הרבה יותר בין החברה האזרחית לבין הרשויות, במיוחד הרשויות המקומיות. היא הציגה את האסטרטגיות שבהן ארגוני החברה האזרחית יכולים לפעול אל מול מצב של פערים חברתיים-כלכליים, במצב שבו המדינה נסוגה מהאחריות החברתית-כלכלית שלה כלפי אזרחים. אסטרטגיה ראשונה, תביעה מהממשלה שתיקח אחריות על מימוש הזכויות. אסטרטגיה שנייה, תחליף לממשלה, דהיינו הקמת התארגנויות חברתיות ואזרחיות שונות שמפתחות כלים כדי לתת מענה לצרכים הכלכליים והחברתיים של התושבים. אסטרטגיה שלישית, איתגור הנחות היסוד שעומדות מאחורי המדיניות החברתית-הכלכלית הקיימת. לדעתה שלושת האסטרטגיות האלה חייבות לבוא באופן משולב ובסינרגיה אחת עם השנייה ע"מ שלא נבודד פתרונות כמו למשל פתרונות תעסוקתיים או העצמה תעסוקתית בלי המדיניות שמלווה אותם.

מושב שלישי

יו"ר: **ד"ר ראסם ח'מאיסי**, אוניברסיטת חיפה

נאיף אבו שרקה, מנהל פרויקט שיתוף מוניציפאלי, עמותת סיכוי

חוסאם אבו בקר, נציג קרן אברהם

אילן שדה, ראש מועצה אזורית מנשה

שיתוף הפעולה בין רשויות יהודיות וערביות עמד במרכז המושב השלישי, חוסאם אבו בקר הציג את המודל של מרקס בגליל לשיתוף, ונאיף אבו שרקה הציג את מודל סיכוי לשיתוף מוניציפאלי אזורי שעל הישגיו המשמעותיים דיווח אילן שדה ראש מועצה אזורית מנשה.

הכינו:

רחלה ינאי, ד"ר ג'ובראן ג'ובראן

מנהלים שותפים, המחלקה למדיניות שוויונית

עמותת סיכוי